

Handläggare
Tuomo Niemelä

Datum
2015-04-23

Diarienummer
AMN-2015-0233

Arbetsmarknadsnämnden

Avtal avseende innovationsvänligt upphandlade arbetsmarknadsinsatser, dnr UAN-2012-0409

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att avsluta de upphandlade arbetsmarknadsinsatserna i och med avtalsperiodens slut den 31 december 2015,

att den av nämnden utsedda politiska arbetsgruppen kring utveckling av sfi, får i uppdrag att utgöra beredningsgrupp åt förvaltningens arbete att se över hur kommunens arbetsmarknadsinsatser kan utvecklas för att bättre möta behov hos de grupper som idag står längst från arbetsmarknaden,

att ge förvaltningen i uppdrag att utveckla arbetsmarknadsinsatser i egenregi för att bättre möta behov hos de grupper som idag står längst från arbetsmarknaden.

Ärendet

För att utöka utbudet av kompetenshöjande arbetsmarknadsinsatser för personer med ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet och för att få fler personer i egen hållbar försörjning beslutade utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden den 13 september 2012 att upphandla arbetsmarknadsinsatser.

Upphandlingen skedde i form av tjänstekoncession och sedan den 1 juni 2013 kan hänvisade personer välja mellan olika godkända utförare för en arbetsmarknadsinsats.

Tjänstekoncessionen är en innovationsvänlig upphandling där utförarna själva bestämmer innehåll och utförande för att öka antalet vägar ut i näringslivet med hjälp av de enskilda utförarnas redan existerande nätverk.

En utvärdering av de upphandlade arbetsmarknadsinsatserna presenterades vid arbetsmarknadsnämndens sammanträde den 23 april 2015, ärende AMN-2015-0223.

Utvärderingen av de upphandlade arbetsmarknadsinsatserna visade att utfallet har varit bäst för personer som varit utan arbete eller studier upp till 4-6 månader innan de skrevs in på Navet medan utfallet för personer med långvarigt bidragsmottagande inte fallit lika väl ut.

En sammanfattning av uppföljningen följer längre ned i ärendet och kan läsas i sin helhet på ovanstående ärendenummer.

Långvarigt ekonomiskt bistånd

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att publicera öppna jämförelser inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd. Jämförelserna ska spegla olika aspekter av kvalitet, resultat och effektivitet. Arbetet sker i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Socialstyrelsens öppna jämförelse av ekonomiskt bistånd 2014 visar att Uppsala kommun har en större andel långvariga bidragstagare än riket i övrigt. Riket hade en andel på 36,7 procent medan Uppsala redovisade 41,6 procent i öppna jämförelser. Personer som uppbär ekonomiskt bistånd mellan 10-12 månader under året räknas som långvariga biståndsmottagare.

Under våren 2015 har en ökning skett av andelen hushåll med långvarigt biståndsmottagande och av andelen sjukskrivna som inte har rätt till sjukpenning eller har en låg inkomst från sjukförsäkringen.

För att komma i fråga för insatser via Arbetsförmedlingen krävs i vissa fall en långvarig period utan arbete. Detta medför att personer som uppbär ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet hinner bli lånvariga bidragmottagare innan insats via Arbetsförmedlingen blir aktuell.

Till exempel kan en person bli aktuell för jobb- och utvecklingsgarantin om han/hon varit anmäld på Arbetsförmedlingen som arbetssökande eller deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program minst 14 månader i följd, men inte fått ersättning från a-kassan.

Personer mellan 21-26 år kan bli aktuella för nystartsjobb om han/hon varit utan arbete på heltid i minst 6 av de senaste 9 månaderna. Personer som är 27 år eller mer måste ha varit utan arbete på heltid i minst 12 av de senaste 15 månaderna för att kunna bli aktuella för nystartsjobb.

Nämndens arbetsmarknadsinsatser för att stödja personer med långvarigt biståndsmottagande ut i arbete är, utöver upphandlade arbetsmarknadsinsatser, välfärdsjobb. Kombinationen med arbete, utbildning och i vissa fall rehabiliterande insatser ligger i linje med satsningar på unga vuxna i regeringens vårbudgetproposition och är en inriktning nämnden kan prioritera och förstärka resurserna från arbetsmarknadsinsatserna på.

Arbetsmarknadsinsatser och ansvar

Arbetsförmedlingens uppdrag, de långsiktiga målen och uppgifterna, kommer från riksdag och regering och är formulerat i en instruktion för Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens övergripande mål är att underlätta för arbetssökande och arbetsgivare att hitta varandra och att prioritera stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden. Inom Arbetsförmedlingens ansvar ligger även att säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring.

Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för vissa nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Uppdraget är att ge nyanlända rätt förutsättningar för att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning.

I uppdraget ingår även arbetslivsinriktad rehabilitering i samarbete med Försäkringskassan. Verksamheten bidrar till att fler människor med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa kan börja arbeta igen.

Arbetsförmedlingen har således ett huvudansvar för arbetsmarknadspolitiken.

Arbetsmarknadsnämnden är Uppsala kommuns arbetslöshetsnämnd och har en kompletterande roll gentemot Arbetsförmedlingen.

IVE 2015-2018

Den av kommunfullmäktige antagna IVE 2015-2018 (Inriktning, Ekonomi och Verksamhet) beskriver hur Uppsala kommun ska arbeta med att öka delaktigheten och minska utanförskapet. Kommunen arbetar tillsammans med andra aktörer inom offentlig, privat och ideell verksamhet för att förebygga och minska arbetslöshet samt motverka utanförskap. Utbildning, kompetensutveckling, stöd och arbetsrehabiliterande insatser är några av grundstenarna i detta arbete.

Personer med försörjningsproblem ska snabbt och effektivt få stöd av kommunen för att uppnå varaktig självförsörjning. Långvarigt biståndsmottagande kan förstärka utanförskap och försämra möjligheten att få fast förankring på arbetsmarknaden. För att minska långvarigt biståndsmottagande krävs ett särskilt fokus på samverkan som leder till riktade och behovsanpassade arbetsmarknadsinsatser.

Kommunens ekonomi för de kommande åren har redovisats som kärv och kommer att medföra krav på prioriteringar och effektiviseringar. Kostnaden för det utbetalda ekonomiska biståndet i Uppsala tar i anspråk en stor andel av nämndens totala medel, cirka 36 procent. Det medför att prioriteringar och val av satsningar är av yttersta vikt för nämnden för att arbeta för minskade kostnader samtidigt som fler invånare ska komma ut i en egen hållbar försörjning och inte vara beroende av kommunens stöd för sin försörjning. Att hitta framgångsrika insatser för gruppen med långvarigt biståndsmottagande har därmed stora vinster i såväl den enskildes aspekt som det kommunekonomiska.

Uppsala kommuns arbetsmarknad

Uppsala kommun har en stark arbetsmarknad med 5,5 procent inskrivna arbetslösa under februari månad 2015. Detta kan jämföras med riket som under samma period redovisar 8,1 procent inskrivna arbetslösa. Sett till de arbetslösas utbildningsbakgrund utgör de med högst förgymnasial utbildning en stor andel av de arbetslösa. Just utbildningens betydelse för inträde på arbetsmarknaden är något som regeringen i 2015 års ekonomiska vårproposition (Regeringens proposition 2014/15:100) anför som grund för satsningar för att få unga i arbete genom utbildningskontrakt och traineejobb samt ett kunskapslyft med satsningar på yrkesutbildningar inom komvux för övriga för att utbilda mot bristyrken och klara förestående generationsväxlingar inom verksamheter.

Med den starka arbetsmarknaden i Uppsala kommun torde det finnas goda förutsättningar för gruppen som varit utan arbete kortare tid att med stöd från Arbetsförmedlingen, kompletterat med stöd från kommunen, kunna etablera sig på arbetsmarknaden utan upphandlade insatser.

Sammanfattning av uppföljningen av upphandlade arbetsmarknadsinsatser

Vid arbetsmarknadsnämndens sammanträde 23 april 2015 föredrogs utvärderingen av innovationsvänligt upphandlade arbetsmarknadsinsatser (ärende AMN-2015-0223). Utvärderingen visar att av 755 personer som, under perioden 1 juni 2013 till 31 december 2014, haft arbetsmarknadsinsats via upphandlade utförare har 371 personer av olika anledningar avslutats från Navet.

Den största andelen (43 %) har avslutats från Navet på grund av arbete, 37 procent av kvinnorna har gått till arbete och 45 procent av männen.

17 procent har avslutats på grund av studier, detta motsvarar 23 procent av kvinnorna och 13 procent av männen.

Av de återstående 40 procent som inte har avslutat på grund av arbete eller studier är den klart vanligast orsaken att personen inte längre har rätt till ekonomiskt bistånd och att han/hon därför avslutats vid Navet. En annan vanlig avslutsorsak är att personen flyttat från kommunen eller inte längre har avhörts.

För 2014 budgeterades knappt 12 000 tkr till tjänstekoncessionen för arbetsmarknadsinsatser. Utfallet för kostnaderna slutade på ca 8 400 tkr. Två utförare, Jobbcenter och Manpower, står för närmare hälften av verksamheten. Jobbcenter finns inte kvar som valbart alternativ sedan årsskiftet i och med den förändrade organisationen där Jobbcenter nu är en del av arbetsmarknadsförvaltningen. Det är svårt att dra slutsatser av kostnaden per deltagare per utförare då besluten om månader i insats för en deltagare är individuella och varierar från 2 till 8 månader. Det finns även fortsättningsbeslut, alltså att en deltagare fortsätter hos en utförare ytterligare månader efter första beslutsperioden, som påverkar kostnaden per deltagare. I kostnad per deltagare ingår även ersättning för premium för ett lyckat uppdrag vilket skulle leda till att en lyckad insats av utföraren skulle påverka kostnaden per deltagare negativt. Där redovisas inte kostnad per deltagare utifrån utförare.

De deltagarna som utförarna nått allra bäst resultat för är personer som varit utan arbete eller studier 4-6 månader innan de skrevs in på Navet. Resultatet var sämst för dem som varit utan arbete eller studier i över 13 månader innan de skrevs in på Navet, varav knappt 10 personer av totalt 128 deltagare har avslutat pga arbete eller studier.

Upphandlingsformen tjänstekoncession

Arbetsmarknadsinsatserna är upphandlade enligt tjänstekoncession där utförarna själva bestämmer innehåll och utförande för att öka antalet vägar ut i näringslivet med hjälp av de enskilda utförarnas redan existerande nätverk. Upphandlingens utformning som innovationsvänlig tjänstekoncession ger en hög grad av frihet för uppdragstagaren att utforma sin insats. Det innebär dock samtidigt en stark begränsning för kommunen som uppdragsgivare att påverka innehållet i insatsen för deltagarna.

Utredningar som påverkar utvecklingen framåt

Den 5 mars 2015 fattades beslut vid regeringssammanträde om kommittédirektivet *Ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster* (Dir.2015:22) och direktivet ger en särskild utredare uppdraget att utreda förutsättningarna för och föreslå hur den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänster bör regleras. Syftet med

utredningen är att säkerställa dels att offentliga medel används till just den verksamhet de är avsedda för och på ett sådant sätt att de kommer brukarna till godo, dels att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstått. Utredningen ska föreslå hur offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster kan utformas så att den säkrar likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet. De nya reglerna ska omfatta verksamhet inom skolväsendet och äldreomsorgen samt sådan hälso- och sjukvård som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Vidare ska hem för vård och boende (HVB) och all verksamhet inom socialtjänsten som bedrivs i privat regi omfattas, även sådan verksamhet som en kommun eller ett landsting genom avtal har lämnat över till en enskild aktör att utföra, liksom all verksamhet som är kopplad till insatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Vad gäller personlig assistans som bedrivs i privat regi inkluderas sådan assistans som bedrivs med stöd av assistansersättning.

Även om arbetsmarknadsinsatser inte inkluderas som en del av välfärdstjänster och är undantaget utredarens uppdrag är förslagen som läggs utifrån utredningen av intresse för den fortsatta inriktningen och utvecklingen av arbetsmarknadsinsatser inom förvaltningens verksamheter.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör